

Samisk språknemnds sydsamisk seksjons bestemmelser til skrivemåte av låneord på sørsamisk

Viser til deres sak for språknemndens sørsamiske seksjon, "Forslag tilskrivemåte for ord med lånte suffiks i sørsamisk".

Samisk språknemnds sørsamiske seksjon har holdt normeringsmøte i Umeå den 22. og 23. februar 2011. Med på møtet var Jonar Thomasson, David Jonasson, Sigrid Stångberg, Lajla Mattsson Magga, samt Per Martin Israelsson (sydsamisk språkkonsulent) fra Sametingsadministrasjonen i Sverige og Sara Ellen Eira Heahtta fra språknemndens administrasjon. På dette møtet behandlet seksjonen låneordssuffikser jmf. Deres forslag av 16/11-2010.

En del av forslagene ble behandlet allerede i Tromsø i november, men etter at seksjonsmedlemmene har fått litt bedre tid på seg til å tenke gjennom sakene litt grundigere, har de i Umeå-møtet kommet frem til en beslutning om hvordan låneord skal lånes inn og skrives på sørsamisk.

Vedtakene under står i samme rekkefølge som i deres forslag.

Vedtak for forslag nr. 2: Hovedforslag til innpassing av suffiksene:

Låneord endres bare til samisk fra og med siste stavelse med hoved- eller bitrykk . Resten blir stående som i långiverspråket, med unntak av- kk som blir -gk, -pp som blir -bp og -tt som blir -dt. Den delen som endres, rimdelen, skal stemme mest mulig med samisk fonologi, dvs. den skal kunne tenkes som et selvstendig ord.

Vedtak 2.1: Mulig enkelskriving av konsonanter ved bitrykk:

Språknemnden vedtar at det kan skrives med en enkel konsonant ved bitrykk i vanlige endelser, f.eks. *radijove*, *akvarijume*.

Vedtak 2.2: Innskudd av j og v:

Sydsamiske seksjon vedtar at det skal skrives innskutt *j* foran vokal etter *i* i ord som f.eks. *radijove*, *akvarijume*.

Vedtak 2.3: Avvik fra omlydsmønsteret:

Omlydstabellen kan fravikes ved kort -e foran -e, ved eksempelvis:

- kultur-elle, dimensjon-elle, proposjon-elle, addisjone-elle, prins-esse, baron-esse.

og ved lang -ææ foran -e i -æære, ved eksempelvis:

- molekylæære, militæære.

Vedtak 3.1: Prominensforskjeller:

Sydsamisk seksjon vedtar at et innlånt ord beholder den første delen uforandret av opprinnelsesordet, og bare siste del av ordet gis samisk form, for eksempel telefovne.

Vedtak 3.2: Fremmede bokstaver og bokstavkombinasjoner:

Sydsamisk seksjon vedtar at bokstavene c,q og x brukes bare i navnord.

Vedtak 4: innpassing av plosivkonsonanter p, t, k, b, d, g.

Alternativ A med viss revidering. *Apparat, litteratur og ackusativ* lånas som *Agkusatijve, Lidteratuvre* och *Abparaate*.

Alle øvrige vokal- og konsonanter (utenom plosiver) i stavelser før rimdelen av ordet beholdes som lånspråket, dvs. fredes.

Øvrige ord:

(tele)fovne

Vedtak 5: Noen tilfeller med trykk på tredje og fjerde siste stavelse:

Vi får agkumulatovre, generatovre, datovre, som bøyes agkumulatovresne, generatovresne og datovresne.

Vedtak 6: Lån fra norsk eller svensk eller valgfrie former:

Lån fra svensk og norsk som ikke kan ha generelle regler:

- abpelsijne

- astronovme, boyes slik: astronovmesne.

- astronomije, som boyes slik: astronomijesne.

- sjokolaade / sjoklaade

- restaurant; se forslag til normering av fremmedsuffiks i sørsamisk, -ant.

- kalkune/kalkone

Til de øvrige ordene finnes det tilsvarende samiske ord, og en behøver derfor ikke bruke låneord.

7: Innpassing av vanlige fremmedord med suffiks:

-abel= -aabele. Eks: Kapaabele, portaabele

-ad/ ade= -aade. Eks. Marmelaade, sjokolaade (ch er byttet ut med sj jmf. Vedtak 3.2)

-age /asje= -aasje. Eks: Garaasje, antoraasje

-al=aale. Eks: Sentraale, pokaale, dentaale

-ak= -aake. Eks: Kajaake, slovaake

-an /-aner= aane/aanere. Eks. Afrikaanere, peruaanere, veteraanere

-and= aante. Eks. Doktoraante, laante

-ans /anse= -aanse. Eks. Redundaanse, seaanse, deskripanse, dekadaanse

-ant= -aante. Eks. Debutaante, sonoraante, antioksidaante

-ar= -aare. Eks: Velaare, alveolaare, basaare

-ark= -aarke. Eks. Monaarke.

-arie/ -ar=aarije /are. Eks. Bibliotekaarije/ bibliotekaare, notaarije /notaare, arkivaarije /arkivaare,

-as /-as(e)= aase. Eks: Populaase, grimaase

-at= -aate. Eks. Stipendiaate, separaate

-ator= -aatovre. Eks. Generatovre, separatovre, agitativre

-atur= -atuvre. Eks. Struktuvre, litteratuvre, temperatuvre

-el= -ele. Eks. Kapsele (ill.sg.=kapselasse)

-ell= -elle. Eks. Noveelle (inessiv, sg. Noveellesne. Nasjoneelle.

-ens= eense = Intelligeense, konfereense/aanse

-ent= eente. Eks. Dirigeente, konsuleente

-er= ere. Eks. Klostere, lijtere, metere

-era/-ere= -eeredh/ -eradidh. Eks. Budsjettedeeredh, budsjetteradidh.

-eri=-erije= Eks. Infanterije, difterije,

-ern= -erne. Eks: Kaseerne, eksteerne

- es/eser=eese(re). Eks. Siameese/siameesere,

-ese=eese. Eks. Proteese, Hypoteese

- ess /-esse= -esse. Eks. Petitesse, finesse

-essa/-esse= esse. Eks. Baronesse, prinsesse

-esk=eeske. Eks. Burleeske (adj.), Harneeske (s), harneeskes(e)(ill.sg).

- est=eeste. Eks. Arreeste, arreestesne, (iness.sg.), proteeste.

-ett=edte. Eks. Baledte, omeledte

- fil= fijle. Eks. Bibliofijle, diskofijle, homofijle

-fob= fovbe. Eks. Homofovbe, hydrofovbe

-graf= graafe. Eks. Fotograafe, kartograafe

-gram=gramme. Eks. Sonagramme, telegramme,

-i=ije. Eks. Fobije, filologije

- ibel= ijbele. Eks. Fleksijbele, sensijbele, penijbele,

- icitet/-isitet= iteete. Eks. Elektrisiteete

- id=ijde. Eks. Hybrijde

- ik/-ikk=ihke. Eks. Grafihke, politihke, musihke

-il=-ijle. Eks. Missijle

- im=ijme. Eks. Muslijme, pilgrijme/pilegrijme

-in=ijne. Eks. Medisijne (studium), alpijne, margarijne, kinijne

- io=ijove. Eks. Radjiove, studijove

- ion/-jon=jovne. Eks. Nasjovne, permisjovne, proposjovne

- is/-ise=ijse. Eks. Justijse (i rettssystemet), ekspertijse

-ism/ -isme=isme. Eks. Bilisme, rasisme

-issa/-isse=isse. Eks. Abbedisse, diakonisse

- ist=iste. Eks. Pianiste, kommuniste

- it/-itt= idte. Eks. Eremihte, bronkihte, stalakihte, favorihte

- itet= iteete. Eks. Kvaliteete, musikaliteete, rariteete
- ium=ijume. Eks. Aakvarijume, territorijume
- iv=ijve. Eks. Offensijve, intensijve, normatijve, nominatijve, akkusativve
- krat=kraate. Eks. Byråkraate, demokraate
- log=lovge. Eks. Sosiologve, biologve, filologve
- man=maane. Eks. Narkomaane, pyromaane.
- mat=maate. Eks. Automaate, bankomaate.
- ment=meente. Eks. Argumeente, instrumeente (f.eks. i fly/bil/semantikk)
- nad=naade. Eks. Esplanaade
- naut=aavte. Eks. Astronaavte, kosmonaavte
- nom=novme. Eks. Astronovme, sosionovme
- om=-ovme. Eks. Atovme , kromosovme.
- on=-ovne. Eks. Kanovne, elektrovne, opiniovne
- os=-ovse. Eks. Psykovse, artrovse
- or=-ovre. Eks. Professovre, rektovre,
- ot=-ovte. Eks. Patriovte, pilovte
- pati=-patije. Eks. Antipatije, sympatije, empatije
- siv=-ijve. Eks. Intensijve, essijve, illatijve,
- skop=- skovpe. Eks. Mikroskopve
- sof=sovfe. Eks. Filosofve
- stat=staate. Eks. Termostaate
- tek=teeke. Eks. Diskoteeke
- tiv=tijve. Eks. Produktijve
- tris=trijse. Eks. Matrijse, aktrijse
- tyd=tyjde. Eks. Adtityjde
- ur=uvre. Eks. Kultuvre, sensure
- yr=yjre. Eks. Frisyjre, brosjyre

-ær/är=æære/ääre. Eks. Atmosfæære/atmosfääre, militæære, militääre,

-ør/ör=ööre. Eks. Valööre

-øs/-ös= ööse. Eks. Mitraljööse

Som du ser er ikke alle ordene du brukte som eksempel med her. Det er fordi seksjonen ikke ønsker å bruke låneord der det allerede finnes et dekkende samisk ord, i og med at det kan gi signaler om at det er "godkjent" å bruke låneord selv om det allerede finnes et tilsvarende samisk ord for eksempelet.